

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ҒЫЛЫМ КОМИТЕТІ
Ш.Ш.УӘЛИХАНОВ АТЫНДАҒЫ ТАРИХ
ЖӘНЕ ЭТНОЛОГИЯ ИНСТИТУТЫ

«EDU.E-HISTORY.KZ»

ЭЛЕКТРОНДЫҚ ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

№ 2(18) сәуір-маусым 2019
ISSN 2710-3994

Бас редактор:
Қабылдинов Зиябек Ермұқанұлы

Редакциялық алқа:

- Абашин Сергей Николаевич – тарих ғылымдарының докторы, профессор, Санкт-Петербургтегі Европа университеті (Ресей)
- Абдырахманов Толобек Абылович – тарих ғылымдарының докторы, профессор, И. Арабаев атындағы Қызыл мемлекеттік университетінің ректоры. (Қырғызстан)
- Аяған Бүркітбай Ғелманұлы – тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР БҒМ ҒК Мемлекет тарихы институты директорының орынбасары. (Қазақстан)
- Әлімбаев Нұрсан – тарих ғылымдарының кандидаты, профессор, Қазақстан Республикасы Орталық мемлекеттік музейінің директоры. (Қазақстан)
- Әбусейтова Меруерт Қуатқызы – тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корр.-мүшесі. ҚР БҒМ ҒК Р. Сүлейменов атындағы Шығыстану институтының «Тарихи материалдарды зерттеу» орталығының директоры. (Қазақстан)
- Әбіл Еркін Аманжолұлы – тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР БҒМ ҒК Мемлекет тарихы институтының директоры. (Қазақстан)
- Голден Кэти Стромайл (Kathie Stromile Golden) – PhD, Миссисипи өңірлік мемлекеттік университеті (Mississippi Valley State University) (АҚШ)
- Кәрібаев Берекет Бақытжанұлы – тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, «Қазақстан тарихы» кафедрасының меңгерушісі. (Қазақстан)
- Қожамжарова Дария Пернешқызы – тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, М. Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университетінің ректоры. (Қазақстан)
- Кожирова Светлана Басиевна – саясаттану ғылымдарының докторы, профессор, Фудан Университетінің Қытай және Орталық Азияны зерттеу орталығының мен «Астана» ХҒК бірлескен директоры (Қазақстан)
- Козодой Виктор Иванович – тарих ғылымдарының докторы, профессор. (Ресей)
- Көкебаева Гүлжауһар Какенқызы – тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР БҒМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты (Қазақстан)
- Көмеков Болат Ешмұхамедұлы – тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті Халықаралық қытшақтану институтының директоры, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры. (Қазақстан)
- Матыжанов Кенжехан Ісләмжанұлы – филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корр.-мүшесі, М.О. Әуезов атындағы әдебиет және өнер институтының директоры. (Қазақстан)
- Моррисон Александр (Morrison Alexander) – PhD, профессор Оксфордского университета (Великобритания)
- Муртазаева Рахборхон Хамидқызы – тарих ғылымдарының докторы, Мирзо Ұлықбек атындағы Өзбекстан ұлттық университеті «Өзбекстан тарихы» кафедрасының профессоры. (Өзбекстан)
- Панто Дмитрий (Panto Dmitri) – PhD доктор, Гданьск қаласындағы Екінші дүниежүзілік соғыс мұражайының ғылыми қызметкері. (Польша)
- Римантас Желвис (Želvy Rimantas) – тарих ғылымдарының докторы, профессор, Вильнюс педагогикалық университеті (Литва)
- Самашев Зайнолла Самашұлы – археолог, тарих ғылымдарының докторы, профессор, Герман археология институтының корр.-мүшесі. ҚР БҒМ ҒК Ә. Марғұлан атындағы Археология институты. (Қазақстан)
- Сайлан Болат Санабайұлы – тарих ғылымдарының докторы, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті. (Қазақстан)
- Смағұлов Оразақ Смағұлұлы – тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Балон ғылым академиясының корр.-мүшесі, Ш.Ш. Уәлиханов атындағы сыйлықтың лауреаты, ғылым мен техниканың еңбек сіңірген қайраткері, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры. (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
- Сыдықов Ерлан Бәтмашұлы – тарих ғылымдарының докторы, профессор, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің ректоры. (Қазақстан)
- Таймағамбетов Жәкен Қожахметұлы – тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, ҚР Ұлттық музейі. (Қазақстан)

Жауапты редактор:
Қаипбаева Айнагүл Толғанбайқызы

Ғылыми редактор:
Қозыбаева Махаббат Мәлікқызы

Редактор:
Кубеев Рустем Жаулыбайұлы

Жауапты хатшы:
Қоңқабаева Арайлым

Техникалық хатшы:
Хумарзах Алтынбек

Главный редактор:
Кабульдинов Зиябек Ермуханович

Редакционная коллегия:

- Абашии Сергей Николаевич – доктор исторических наук, профессор, Европейский университет в Санкт-Петербурге (Россия)
- Абдырахманов Толобек Абылович – доктор исторических наук, профессор, ректор Кыргызского государственного университета им. И. Арабаева (Кыргызстан)
- Алимбай Нурсан – кандидат исторических наук, профессор, директор Центрального государственного музея Республики Казахстан (Казахстан)
- Абусеитова Меруерт Хуатовна – доктор исторических наук, профессор, чл.-корр. НАН РК, директор Республиканского центра по изучению исторических материалов Института востоковедения имени Р.Б. Сулейменова (Казахстан)
- Абиля Еркин Аманжолович – доктор исторических наук, профессор, директор Института истории государства КН МОН РК (Казахстан)
- Аяган Буркитбай Гелманович – доктор исторических наук, профессор, заместитель директора Института истории государства КН МОН РК (Казахстан)
- Голден Кэത്തി Стромайл (Kathie Stromile Golden) – PhD, Государственный университет долины Миссисипи (Mississippi Valley State University) (США)
- Исмагулов Оразак Исмагулович – доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК, член-корр. Болонской академии наук, лауреат премии им. Ч.Ч. Валиханова, заслуженный деятель науки и техники, профессор Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева (г. Нур-Султан, Казахстан)
- Карибаев Берекет Бахытжанович – доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК, заведующий кафедрой истории Казахстана, Казахский национальный университет им. аль-Фараби (Казахстан)
- Кожамжарова Дария Пернешовна – доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК, ректор Южно-Казахстанского университета им. М.Ауэзова (Казахстан)
- Кожирова Светлана Басиевна – доктор политических наук, профессор, содиректор Центра исследования Китая и Центральной Азии Фуданьского Университета и МНК «Астана», руководитель Центра китайских и азиатских исследований (Казахстан)
- Козодой Виктор Иванович – доктор исторических наук, профессор (Россия)
- Кокебаева Гульжаухар Какеновна – доктор исторических наук, профессор, главный научный сотрудник Института истории и этнологии им. Ч.Ч.Валиханова КН МОН РК (Казахстан)
- Кумекоев Болат Ешмухамбетович – доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК, директор Международного института кипчаковедения Казахского национального университета имени аль-Фараби, профессор Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева (Казахстан)
- Матыжанов Кенжехан Слямжанович – доктор филологических наук, профессор, чл.-корр. НАН РК, директор Института литературы и искусства им. М. Ауэзова (Казахстан)
- Моррисон Александр (Morrison Alexander) – PhD, профессор Оксфордского университета (Великобритания) Муртазаева Рахборхон Хамидовна – доктор исторических наук, профессор кафедры «Истории Узбекистана» Национального университета Узбекистана имени Мирзо Улугбека. (Узбекистан)
- Панто Дмитрий (Panto Dmitri) – доктор PhD, профессор, главный специалист научного отдела Музея Второй мировой войны г. Гданьска (Польша)
- Римантас Желвис (Želvys Rimantas) – доктор педагогических наук, профессор, Вильнюсский педагогический университет (Литва)
- Самашев Зайнолла Самашевич – археолог, доктор исторических наук, профессор, чл.-корр. Германского археологического института. Институт археологии им. А.Маргулана КН МОН РК (Казахстан)
- Сайлан Болат Санабаевич – доктор исторических наук, Казахский национальный университет им. аль-Фараби (Казахстан)
- Сыдыков Ерлан Батташев – доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК, ректор Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева (Казахстан)
- Таймагамбетов Жакен Кожакметович – доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК, Национальный музей РК (Казахстан)

Ответственный редактор:
Каипбаева Айнагуль Толганбаевна

Научный редактор:
Козыбаева Махаббат Маликовна

Редактор:

Кубеев Рустем Джаулыбайулы

Ответственный секретарь:
Конкабаева Арайлым Нурболатовна

Технический секретарь:
Хумарзах Алтынбек

Editor-In-Chief:

Kabuldinov Ziabek Ermukhanovich

Members of editorial board:

- Abashin Sergei Nikolaevich – Doctor of Historical Sciences, Professor, European University at St. Petersburg (Russia)*
Abdyrachmanov Tolobek Abylovich – Doctor of Historical Sciences, Professor, Rector of I. Arabaev Kyrgyz State University (Kyrgyzstan)
Alimbay Nursan – Candidate of Historical Sciences, Professor, Director of the Central State Museum of the Republic of Kazakhstan (Kazakhstan)
Abusseitova Meruert Khuatovna – Doctor of Historical Sciences, Professor, Corresponding Member of the NAS RK, Director of the Republican Center for the Study of Historical Materials at R.B. Suleimenov Institute of Oriental Studies (Kazakhstan)
Abil Yerkin Amanzholovich – Doctor of Historical Sciences, Professor, Director of the Institute of History of the State CS MES RK (Kazakhstan)
Ayagan Burkitbai Gelmanovich – Doctor of Historical Sciences, Professor, Deputy Director of the Institute of History of the State CS MES RK (Kazakhstan)
Golden Kathie Stromile – PhD, Mississippi Valley State University (USA)
Ismagulov Orazak Ismagulovich – Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, Corresponding Member of Bologna Academy of Sciences, winner of Ch.Ch. Valikhanov Award, Honored Worker of Science and Technology, Professor of L.N. Gumilyov University (Kazakhstan)
Karibayev Bereket Bakhytzhonovich – Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, Head of the Department of History of Kazakhstan, Al-Farabi Kazakh National University (Kazakhstan)
Kozhamzharova Daria Perneshovna – Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of the NAS of the Republic of Kazakhstan, rector of the M. Auezov South Kazakhstan University (Kazakhstan)
Kozhirova Svetlana Bassieva – Doctor of Political Science, Professor, Co-Director of the Center for the Study of China and Central Asia of Fudan University and the International Scientific Complex of the National Company "Astana", Head of the Center for Chinese and Asian Studies (Kazakhstan)
Kozodoi Viktor Ivanovich – Doctor of Historical Sciences, Professor (Russia)
Kokebayeva Gulzhaukhar Kakenovna – Doctor of Historical Sciences, Professor, chief researcher at Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology CS MES RK (Kazakhstan)
Kumekov Bolat Eshmukhambetovich – Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, Director of the International Institute of Kipchak Studies of the Al-Farabi Kazakh National University, Professor at L.N. Gumilyov Eurasian National University (Kazakhstan)
Matyzhanov Kenzhekhan Slyamzhanovich – Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of the NAS RK, Director of M. Auezov Institute of Literature and Art (Kazakhstan)
Morrison Alexander – PhD, Professor, University of Oxford (UK)
Murtazayeva Rakhborkhon Khamidovna – doctor of Historical Sciences, Professor at the Department of «History of Uzbekistan» of Mirzo Ulugbek National University of Uzbekistan. (Uzbekistan)
Panto Dmitri – PhD, researcher at the Museum of the Second World War in Gdansk (Poland)
Rimantas Želvys – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vilnius Pedagogical University (Lithuania)
Samashev Zainolla Samashevich – archaeologist, Doctor of Historical Sciences, Professor, Corresponding Member of German Archaeological Institute. A. Marghulan Institute of Archeology CS MES RK (Kazakhstan)
Sailan Bolat Sanabayevich – Doctor of Historical Sciences, Al-Farabi Kazakh National University (Kazakhstan)
Sydykov Erlan Battashevich – Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, Rector of L.N. Gumilyov Eurasian National University (Kazakhstan)
Taimagambetov Zhaken Kozhakhmetovich – Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, National Museum of the Republic of Kazakhstan (Kazakhstan)

Executive Editor:

Kaipbayeva Ainagul Tolganbayevna

Scientific Editor:

Kozybayeva Makhabbat Malikovna

Editor:

Kubeyev Rustem Dzhaulybayevich

Executive Secretary

Konkabayeva Arailym Nurbolatovna

Technical secretary:

Khumarzak Altynbek

ӘОЖ 930.2:94(574)

ТӘУЕКЕЛ ХАННЫҢ ҚАЗАҚ МЕМЛЕКЕТТІЛІГІН НЫҒАЙТУДАҒЫ РӨЛІ МЕН СЫРТҚЫ САЯСАТТАҒЫ ҰСТАНЫМЫ

Тасилова Н.А.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Қазақстан тарихы кафедрасының қауымдастырылған профессоры, т.ғ.к.

Аңдатпа. Мақалада ортағасырларда тарих сахнасына көтерілген Қазақ хандығының билеушісі әйгілі Шығай ханның баласы - Тәуекел ханның тұсындағы мемлекеттің ішкі саяси жағдайы мен көрші жатқан Мәуреннахрдағы Шайбанилер, Ирандағы Сефевилер әулеті, орыс елі арасындағы саяси-дипломатиялық, әскери, сауда-экономикалық байланыстарының тарихы ортағасырлық жазба деректер мен тарихнамалық еңбектердің негізінде зерделенген. Әсіресе, көшпелілер мен отырықшылар арасындағы саяси қатынастары үшін Сыр бойындағы қалалардың маңызы көрсетіліп, XVI ғасырдың екінші жартысындағы шайбанилық Баба сұлтан мен Абдолла арасындағы қарама-қайшылықтарды, орыс мемлекетімен дипломатиялық ресми қатынастарды шебер орнатқан, қазақ мемлекеттілігінің пайдасына шеше білген Тәуекел ханның ішкі және сыртқы саясаты талданған.

Түйін сөздер: хандық, мемлекеттілік, саяси, дипломатия, байланыстар, халықаралық

РОЛЬ ТАУЕКЕЛ ХАНА В УКРЕПЛЕНИИ КАЗАХСКОЙ ГОСУДАРСТВЕННОСТИ И ЕГО ВНЕШНЯЯ ПОЛИТИКА

Тасилова Н.А.

КазНУ имени Аль-Фараби, к.и.н., асс. профессор. Алматы г., Казахстан.

Аннотация. В статье автор рассматривает проблемы взаимоотношений между Казахским ханством и династией Шайбанидов Мауереннахра, Сефевидами Ирана и Русским государством в конце XVI в. Автор опираясь на источники, рассматривает историю дипломатических связей и военных сражений, исследует факты о Тауекел хане, о личных качествах как правителя, дипломата, единство казахского общества.

В сложных внешнеполитических ситуациях он показал выдающиеся дипломатические способности. Он воссоединил Казахское ханство, которое было разделено его предшественниками. Во время правления Тауекел хана Казахское ханство активно развивалось, в исторических документах того времени Тауекел хана называли «царем казахов и калмаков».

В эпоху правления Тауекел хана произошли исторические изменения во внешней политике Казахского ханства: Казахское ханство установило дипломатические и политические отношения с Москвой. Тауекел хан сумел объединить раздробленное Казахское ханство, в состав Казахского ханства на двести лет вошли Ташкент, на определенное время Фергана и весь Туркестан, то есть оседло-земледельческие районы по обоим берегам Сырдарьи, которые до того принадлежали Шайбанидам. Он объединил казахский народ и внес большой вклад в укрепление его государственности.

Ключевые слова: ханства, государственность, истоки, политические, международные, связи, дипломатия.

THE ROLE OF KHAN'S TOWEKEL IN STRENGTHENING OF KAZAKH STATEHOOD AND ITS FOREIGN POLICY

Tasilova N.A.

Al-Farabi Kazakh National University, Candidate of Historical Sciences, Associate professors.
Almaty, Kazakhstan.

Abstract. In the article, the author examines the problems of the relationship between the Kazakh Khanate and the Shaibanid dynasty of Mauerennakhr, the Iranian Safavids and the Russian state at the end of the 16th century. The author, relying on sources, considers the history of diplomatic relations and military battles, explores the facts about Tauekel Khan, about personal qualities as a ruler, diplomat, and unity of the Kazakh society.

In difficult foreign policy situations, he showed outstanding diplomatic skills. He reunited the Kazakh Khanate, which was divided by his predecessors. During the reign of Tauekel Khan, the Kazakh Khanate actively developed, in historical documents of that time Tauekel Khan was called "the king of the Kazakhs and Kalmaks".

During the reign of Tauekel Khan, historical changes occurred in the foreign policy of the Kazakh Khanate: the Kazakh Khanate established diplomatic and political relations with Moscow. Tauekel Khan managed to unite the fragmented Kazakh Khanate, Tashkent was included in the Kazakh Khanate for two hundred years, Fergana and the whole of Turkestan for some time, that is, settled agricultural areas on both banks of the Syr Darya, which previously belonged to the Shaibanids. He united the Kazakh people and made a great contribution to strengthening its statehood.

Keywords: khanates, statehood, sources, political, international, ties, diplomacy.

Кіріспе

Қазақ хандығының тарихында күшті мемлекет басшысы болып, сыртқы саясатын асқан шеберлікпен өз елінің мүддесі үшін жүзеге асыра білген хандар аз болмады. Атақты Қасым ханның ұлы Хақназар ханнан кейін билікке келген Шығайдың ұлы Тәуекел ханның тарихта алатын орны ерекше.

1580 ж. кейін Хақназар ханның аты деректерде кездеспейді, ал оның немере інісі Шығай (Сығай) Қазақ ханы деп аталған еді. Осы уақытқа дейінгі деректерде Шығайдың аты көп аталмаса да, сұлтан деп берілетін. Шығай әйгілі Жәнібек ханның тоғызыншы ұлы Жәдік (Йадык) сұлтанның баласы. Анасы Абайқан бегім еді. В.В. Вельяминов-Зернов өз еңбегінде: «Жәдіктің ұлы Шығай ұзақ ғұмыр кешкен, шамамен 80 жылдай», - дейді [Вельяминов-Зернов В.В., 1864 : 42].

Зерттеушілер Тәуекел ханның атақ-дәрежесі мен ақыл-парасаты, жоғарғы билікке келуі Қазақ хандығының саяси және экономикалық жағдайының жаңа сатыға көтерілгендігін, жерінің кеңейгендігін ғана емес, сонымен қатар көрші жатқан Мәуереннахрдағы биліктегі әулеттің ауысуымен байланыстыра қарайды. Т.И. Сұлтанов, М.Х. Әбусейтова, Қ. Салғараұлы, Б.Б. Кәрібаев, И.В. Ерофеева, Н. Атығаев және т.б. зерттеушілер Тәуекел хан тұсындағы Қазақ хандығындағы өзгерістерге ерекше назар аударған.

Материалдар мен әдістер

Мақаланың әдістемелік негізіне қоғамдық құбылыстардың дамуы мен өзгеруін нақты зерттеуді талап ететін сыни және тарихилық қағида негізге алынып отыр. Еңбекті жазуда қазіргі деректану саласы мамандары мен тарих бағытында зерттеулер жүргізіп жатқан ғалымдардың

тарихи дәуірді кешенді зерттеу қажеттілігі туралы ғылыми тұжырымдарына баса көңіл аударылды. Зерттеу барысында ғылыми ізденістің жалпы даму-танымдық әдістерімен бірге тарих ғылымындағы нысандылық, жүйелілік, талдау, салыстырмалы-тарихи талдау, тарихи оқиғалардың дамуын хронологиямен қабыстыру тәсілдері басшылыққа алынды.

Әдістері: Зерттеу жұмысында тарихи тұлғаны тарихи кезең шеңберінде кешенді түрде сипаттау, тарихи-салыстырмалы, деректанулық талдау, жинақтау, жүйелеу, тарихи-географиялық т.б. әдістер қолданылды.

Талқылау

XVI ғасырдың екінші жартысында Қазақ хандығын қайта өрлетіп, Ұлы дала тарихында ерекше орын алатын бірнеше хандар болды. Олардың тарихи ролі әрбір хан тұсындағы хандықтың саяси-экономикалық және әскери жағдайымен, көрші елдермен байланысы, ортағасырлық деректердің авторлары берген бағасымен бағаланады. Тәуекел ханның XVI ғасырдың екінші жартысындағы тарихи ролі неден көрінді десек, ең алдымен, Қазақ хандығының территориясы жағынан кеңеюімен, мемлекеттілік жағынан нығаюымен, халқы санының өсуімен, қазақ деген халықтың және мемлекеттің атын алыс-жақын елдерге паш етумен, Сыр бойындағы қалалар мен Ташкент, Ферғана аумағына дейінгі жерлер Қазақ хандығының құрамына кіруімен көрінді дейміз.

Ортағасырлық жазба деректерде Тәуекел ханның жеке өмірбаянын толық баяндайтын мәліметтер аз, оның өмірінен қысқа - қысқа мәліметтер әртүрлі ортағасырлық деректерде кездеседі. Олардың қатарында Әбілғазының «Түрік шежіресі», Қадырғали Жалайырдың «Жылнамалар жинағы», Хафиз Таныштың "Шараф наме и шахи", Ахмед Ғаффар Казвинидің, Махмуд ибн Уәлидің «Бахр аль-асрар» шығармасы жатады. Сонымен қатар орыс елшілік мұрағат құжаттарында, жылнамаларда, сібір, ноғай мырзаларының деректерінде біршама мәліметтер кездеседі [Материалы по истории казахских ханств XV-XVIII веков., 1969 : 353].

Нәтижесі

1582 жылы Шығай хан қайтыс болады. Одан кейін хандық билікке оның ұлы Тәуекел келді [Абусейтова М.Х., 1998 : 97]. Тәуекел (Тевеккел, Тевкел, Тауке, Тукай) шағатайлық Яхшым бегімнен туылған Шығай ханның ұлы.

Мақалада Тәуекел ханның тұсындағы мемлекеттің ішкі саяси жағдайы мен көрші жатқан Мәуереннахрдағы Шайбанилер әулеті, Ирандағы Сефеви әулеті мен орыс елі арасындағы саяси-дипломатиялық, әскери, сауда-экономикалық байланыстарының тарихы жазба деректер мен тарихнамалық еңбектердің негізінде зерттеу нысанына айналды.

Шығайдан көп ұрпақ қалды. Оның әйелдері де көп еді. Қадырғали Жалайыр өз еңбегінде Шығай ханның үш әйелін ерекше атап өтеді. Біріншісі – Байм бегім. Одан Сейдқұл сұлтан, Ондан сұлтан, Алтын ханым; Екіншісі – шағатайлық Яқшым бегім. Одан Тәуекел хан, Есім хан, Сұлтан-Сабырбек ханым; Үшіншісі – Бұрындықтың қызы Дадим ханым. Одан Әлі сұлтан, Сұлұм сұлтан, Ибрахим сұлтан, Шахым сұлтан. Сондай-ақ, басқа да тарихта аты қалған Абылай, Күшік деген ұлдары болған [Қадырғали Жалайыр, 1997: 121].

Хафиз Таныштың өзі Тәуекел ханды: «Батырлығы, ерлігі мен күштілігі жөнінде ол әлемде жалғыз еді және Дешті-Қыпшақта атақты болды. Оның сырт келбеті де сұлу, ақындық таланты да бар», – деп сипаттайды [История Казахстана: народы и культуры., 2000 : 147].

И.В. Ерофеева Тәуекел ханды: «Қазақ хандығының басында тұрғандағы барлық кезеңінде Тәуекел өзін талантты және тез шешім қабылдай алатын қолбасшы, сыртқы саясатта шебер тактика пайдалана алатын хан ретінде көрсете алды», – дейді [Ерофеева И.В., 2000: 147]. Және «Тәуекел жастық шағын елінен алыста Бұқара хандығында өткізіп, XVI ғ. 80 ж. өз әскерімен

Абдолла ханға қосылып, бірігіп белсенді түрде Баба сұлтанмен күресіне қатысты», - дейді. Шайбанилық Абдолла ханның сарайында жүргенде жас сұлтанға Бұқара ханы сыйластықпен өзіндік ерекше мейірімділікпен қарады. Қазақ сұлтаны Абдолла ханның баласы Абдал Момынмен және көптеген сұлтандармен әскери жарыстарда Тәуекел көзге түсіп, осы үшін де бірнеше рет «алтын жіппен тігілген халат, қымбат тастармен әшекейленген бас киім мен белбеумен» марапатталғанын Хафиз Таныш жазады [Материалы по истории казахских ханств XV-XVIII веков., 1969 : 257-262.].

Т.И. Сұлтанов: «Тәуекел хандық билікке өте қиын кезеңде отырды. Бір жағынан Шайбанилық Абдолла, моғол және жоңғар қатынастары шиеленісте болды. Осындай тұста Тәуекел өзін соғыстың білгірі, епті саясаткер екенін көрсете алды», – дейді [Султанов Т.И., 2001: 144].

Осыдан кейін, 1583 жылы жазда Тәуекел Абдолла ханның Әндіжан мен Ферғанаға жасаған жорығына қатысады. Бұл жорықта Тәуекелге Шайбанилық Махди сұлтан мен Баба сұлтанның ұлы Абдалл Ғаффарды өлтіру сәті түседі. Сөйтіп, жорықтан қайтып келе жатып Хафиз Таныштың айтуынша: «Әндіжан мен Ферғанаға жорықтап қайтып келе жатқанда Абдолла ханның Тәуекелге теріс ниетінен күдіктеніп, оны тастап, өзінің Дешті-Қыпшағына кетіп қалды», – делінген [Материалы по истории казахских ханств XV-XVIII веков., 1969 : 311]. Шынында да өз туыстарын билікті заңды мұралануы үшін аямай өлтірткен Абдолла хан, Жошы ұрпағы Тәуекелдің де Орта Азиядағы билікті заңды түрде алу үшін күрес алаңына шығатынынан сезікті. Оны Тәуекел сезді және де Абдолла қазақтарға Түркістан өңіріндегі 4 қаланы беремін деп, уәдесін орындамаған еді. Ал Т.И.Сұлтановтың айтуынша: «Тәуекел Абдолла ханның қол астында қалып, өз елінің тәуелсіз билеушісі бола алатынына сенбеді. Өзінің құқықсыз хан ретінде жүруден бас тартып, Мауреннахрдан Ұлы далаға Абдолла ханға қарсы әскер жинау үшін оралды», – дейді [Султанов Т.И., 2001: 145].

А. Миллер: «Тәуекел өз еліне оралғаннан кейін, қолға қару алып 3 жыл бойы әкесінен қалған хандық билікті заңды мұралану үшін күресті. Өйткені, көптеген сұлтандар оның билігін мойындағысы келмеді», – дейді [Миллер А., 1942: 32]. Тәуекел хан қарсыласы Шайбанилық Абдолла ханмен күресу үшін де қажырлы күш жұмсап, ішкі және сыртқы шиеленіскен жағдайды туырлауына тура келді. Ал 1583 ж. әкесі Ескендір қайтыс болғаннан кейін Абдолла өзін хан деп жариялады. Осындай жағдайда Тәуекел хан 1586 ж. бастап Сыр бойындағы қалаларды иелену үшін күресін бастады. Бұл ханның сыртқы саясаттағы басты мақсаты еді. Өйткені, Қазақ хандығын қалпына келтіріп, нығайтып, тәуелсіз ету үшін Түркістан аймағын иеленудің маңызы зор екенін түсінді. Сөйтіп, оның бірінші талпынысы 1586 жылы болды. Тәуекел хан Абдолланың көп әскерімен оңтүстікте екенін біліп, күтпеген жерден Ташкент аймағына шабуыл жасайды. Шеребханда (Ташкент маңында) Тәуекелді нашар қаруланған қазақтар қарсы алды. Олардың оқ пен қылыштан қорғаны тон мен жылқының терісінен тігілген киім болды. Сондықтан Ташкенттіктер қазақтарды әлсіз жау деп тауып, олардың артынан ешбір қауіп-қатерсіз қуады. Бірақта қазақтар қарсы шабуылға төтеп беріп, ташкенттіктерді тез басты, сөйтіп ташкенттіктер арасында үрей пайда болды. Тәуекелдің бұл жорығы Ташкент, Түркістан мен Самарқандқа қауіп төндірді. Осы тұста Абдолланың ағасы Ұбайдолла Самарқандтан көмекке келгенін естіген қазақ ханы артқа шегінуге мәжбүр болды. Осылайша Тәуекелдің бірінші жорығы нәтижесіз аяқталды.

Бұл жорық тәуелсіз Қазақ хандығының Бұқара хандығына ешбір сырт елдердің көмегінсіз жасаған алғашқы жорығы еді. А. Миллердің айтуынша: «Екі жылдан кейін, 1588 ж. Тәуекел қайталап Ташкентті басып алуға талпынды, бұл жолы Ташкенттегі өзінің сенімді адамдары арқылы көтеріліс ұйымдастырды», – дейді. Ал зерттеуші М.Х. Әбусейтова: «Бұл көтеріліске Тәуекел хан қатыспады. Өйткені, оған Хақназар ханның екі ұлы қатысты, ал олармен Тәуекелдің қарым-қатынастары дұрыс емес еді», – деп түсіндіреді [Әбусейтова М.Х., 1985 : 84].

1588 ж. оқиға қазақ халқының тарихында маңызды оқиғалардың бірі екенін атап өту қажет. Хафиз Таныштың айтуынша бұл Ташкенттегі көтеріліс Абдолла хан мен оның немере інісі осы аймақтың билеушісі Рүстемнің ұлы Өзбек ханға қарсы еді дейді. Бұл уақытта Абдолла хан Гератта соғысып жатты. Сөйтіп, Пскентте осы қаланың бай-бақуатты адамдары, ақсүйектер және әмірлер де болды. Бұл көтерілістің себебі Абдолланың заңсыз хандық билікке келуінде еді. Шайбанилық әулеттің дәстүрі бойынша ханды билікке шайбанилық әулет өкілдерінің қалауымен, мақұлдауымен отырғызатын. Бірақта Абдолла билікке шайбанилық сұлтандардың емес, әмірлердің көмегімен келді. Өйткені, Абдолла тақтың заңды мұрагері болмағандықтан және шайбанилықтар хандық билікке Абдолладан жасы үлкен Шайбанилықтардың бірін отырғызады деп қорқып, ол әкесі өлгеннен кейін тез арада әмірлермен келісіп, өзін хан жариялайды. Сондықтан да ықпалды ақсүйектер мен шайбанилық сұлтандар бүлік шығарды [Абусейтова М.Х., 1985 : 90].Осылайша, көтерілісшілер Абдолла ханның даруғасын өлтіріп, қазақ сұлтаны Жан-Әліні хан етіп көтереді. Ташкент уәлиатының билеушісі Өзбек сұлтан Абдолла мен басқа да шайбанилықтарға шабарман жіберіп, көмек сұрайды. Алайда көмек келсе де, көтеріліс тоқтамады. Көп кешікпей бүлікшілерге Хақназардың ұлдары Мыңғытай мен Дін Мұхаммет сұлтандар келіп қосылады. Олар әкесінің кегін қайтару үшін ыңғайлы сәтті күткен тәрізді.

Бұл көтеріліс үш айға созылып, бұқаралық сипат алғанымен тез басып, жаншылды. Ташкент Бұхара хандығының қол астына қайта кірді. Осыдан кейін 1598-1599 жылға дейінгі Қазақ хандығы мен Шайбанилер әулеті арасындағы қарым-қатынастар туралы мәліметтер жоқтың қасы. Тек қана 1594-1595 жж. қазақ-орыс қарым-қатынастарынан Мәскеуге жіберілген Тәуекел ханның елшісі Құл Мұхаммедтің: «Ал Бұхара патшасымен уақытша бейбіт қатынастамыз», – деуі қазақ-өзбек қатынастарының уақытша бітімге келгенін көрсетеді [Казахско-русские отношения в XVI-XVIII вв., 1961 : 3-4]. Сондай-ақ, Тәуекел хан бұл құжаттарда «қазақ және қалмақ ханы» деп беріледі.

Қазақ ханы Тәуекел Мәскеу патшасынан немере інісі Ораз Мұхамметті қайтарумен қатар Бұхара хандығын жеңу үшін от қару сұрайды. Ол жайында зерттеуші А.И. Левшин, В.В. Вельяминов-Зернов, В.Я. Басин, М.Х.Әбусейтовалардың еңбектерінде қарастырылған болатын.

Шын мәнінде Тәуекел хан орыс елінен Бұхараны бағындыру үшін от қару сұрайды, ал орыс елі қазақ елін өз боданына айналдыруға дайын тұрды. Олар қазақтарға Ораз Мұхаммедті де, от қаруды да бермеді. Өйткені, қазақтардың күшті халық екендігінен ноғайлар арқылы хабарлары болды және қазақтарға сұрағанын беру өздеріне қауіпті еді.

Зерттеуші Н. Атығаев бұл туралы: «Осы кезде қазақ билеушісі Тәуекел хан Шайбанилық Абдолла ханмен уақытша мәмілеге келуін пайдаланып, оған қарсы өзіне одақтас табуға кірісті. Ондай одақтасы Сефевилік мемлекет еді. Оларда Шайбанилармен үнемі соғыста еді», – дейді [Атығаев Н.А., 2002 : 18]. Бұл XVI ғ басынан басталған күрес екенін атап өту қажет. Және де қазақтар орыстармен одақтасудан үміттері үзілгеннен кейін осы шешімді қабылдаған секілді.

1594 ж. Қазақ елшісі Құл Мұхаммед Мәскеуге Сефевилерден елші келгенін естіп, онымен келісім жасауға талпынады. Ол өз мақсатын: «Біз қызылбашылармен (Сефевилер) бірігіп бұхаралықтарға қарсы күресуіміз керек», – деп түсіндіреді. Бұл, әрине, Тәуекел ханның сыртқы жауларымен күресуге бағытталған одақ еді [Казахстан, Средняя и Центральная Азия в XVI-XVIII вв., 1983 : 170].

Қазақ хандығы өзінің көздеген мақсатына жету үшін қазақ жеріне Құл Мұхаммедпен бірге орыс елшісі В. Степанов және Сефевилік елші Дервиш Мағметті шақырады. Ал Сефеви мемлекетінің Аббас шахына қазақтар өз елшілерін жібереді. Өкінішке орай бұл қарым-қатынастар туралы мәлімет беретін дерек қазірше жоқ. Сонымен, Қазақ хандығы ешбір одақтассыз, өзінің күшіне сеніп қана Шайбанилық әулетті жеңу керектігіне көздері жетті. Сырттан одақтас табу әрекеті нәтижесіз аяқталды. 1598-1599 жж. қазақтар үшін сәтті кезеңдердің

бірі еді. Өйткені, осы уақытта Абдолла ханның үстемдігі саяси тоқырауға түсті. Абдолла ханға өз ұлы Абдал Момын да қарсы шығып, ол жағдай ұлын жақсы көретін әкесінің денсаулығына кері әсерін тигізді. Осыны көре білген қазақ ханы тыныш жатпай, өз мақсатына жетудің кезеңі пісіп жетілгенін түсінді. Сөйтіп, Тәуекел хан жорыққа қайта аттанады. Тәуекелдің Мауреннахрға жорығы туралы мәліметтер бірнеше нарративті, парсы және тәжік тілдеріндегі деректерде кездеседі. Олар - Ескендір Муншидің «Тарихи аламара-ий Аббаси», Мұхаммет Аваздың «Зайя ал-Кулуб», Мұхаммадиар ибн Араб Катағанның «Мусаххир ал-билад», Қыпшақ ханның «Тарихи Қыпшақ» еңбектері. Бұл деректерді 1598-1599 жж. оқиғаның замандастары ол оқиғадан көп уақыт өтпей-ақ жазған. Сондықтан да ол деректердің мәліметтері ерекше құнды [Казахстан в эпоху феодализма., 1981: 124-141].

Ескендір Муншидің мәліметі бойынша Абдолла хан Тәуекелді өзіне лайықты қарсыласы деп санамады және оған қарсы өзінің әскерінің бір бөлігі мен шекаралас аймақтағы сұлтандар мен әмірлердің әскерін жіберген еді делінген. Ташкент пен Самарқанд арасындағы жерде екі ел арасында соғыс жүреді. Бұл соғыста Абдолла хан әскері жеңіліске ұшырайды. Бұл жеңілісті естіген Абдолла хан тез арада жаңадан әскер жасақтап, оны өзі басқарады. Жорыққа дайындалып болғаннан соң, ол Гераттағы Күлбаба-көкілташ әмірге адам жібереді. Бұл кезде Тәуекел Абдолла ханның келе жатқанын естіп, далаға шегініс жасап, күте тұруды ойлайды. Бірақта Абдолла ханның денсаулығы күрт нашарлап, 1598 жылы көктемінде қайтыс болады. Осыдан кейін Бұхара хандығында саяси тұрақсыздық орын алып, билікке Абдолланың ұлы Абдалл Момын келді. Көп ұзамай 1598 ж. жазда оны бүлікші әмірлер өлтіреді. 1598 жылы тамызда Абдалл Момын қайтыс болғанын естіген Тәуекел хан Шайбанилердің жерін жаулап алу үшін белсенді қимылға көшеді. Ескендір Муншидің дерегі бойынша Тәуекел мен оның інісі Есім сұлтанның біріккен әскері 100 мыңға жуық дейді. Ал Мұхаммед Аваз сонымен қатар, Тәуекелмен бірге 120 сұлтан болды дейді. Яғни, бұл жорыққа барлық қазақ сұлтандары жұмыла кіріскенін көреміз. Сондай-ақ, Тәуекел ханның әскерінің құрамында дала өзбектері мен Түркістандықтар да болды. Тәуекелге сол кезеңдегі ықпалы күшті діни ұйымдар да көмектесті. Және де Шайбани әулетінің кейбір ықпалды өкілдері көмек беріп, оның есесіне Түркістан мен Мауреннахрдағы билікті бөліске салуды көздегендер де болды. Мысалы, «Мұсаххир ал-билад» дерегі бойынша Өзбек сұлтан Тәуекелмен Абдоллаға қастандық ұйымдастырмақ болып, Абдолла ханның кек алуынан қорқып өз балаларын қазақ ханына жібереді және де бұл әрекеті үшін Тәуекел Түркістан мен Мауреннахрды жаулап алған соң тең бөлісеміз деп уәде берген екен. Осы мәліметтерге қарағанда Тәуекел ханның билікке келіп, Орта Азияны жаулап алуына Шайбанилық ақсүйектер қарсы болмаған. Осылайша Тәуекел ханның Орта Азияға жорығы кенеттен және тұтқиылдан болған жоқ. Себебі, оны Мауреннахр да күтті және көмек көрсетеміз деп уәде де берді. Сондықтан да, бұл жорық арнайы жоспарлы түрде дайындалған деуге негіз бар. Сонымен, Тәуекел хан Түркістаннан Мауреннахрдағы Ахси, Өндіжан, Ташкент, Самарқандты Мийанқалаға дейін басып алып, Есім сұлтанды 20 мың әскермен Самарқандта қалдырады. Ал өзі 70-80 мың әскермен Бұхараға беттейді. Бұхарада небәрі 10-15 мың әскермен Пір Мұхаммед (Шайбанилық сұлтан) қаланы бекітіп, 11 күн бойы қаладан шықпайды. Он екінші күні Бұхараның барлық халқы шығып, кескілескен күрестен кейін Тәуекел ханның әскері жеңіліс табады. Мұны естіген Есім сұлтан ағасына артқа шегін деп өтінеді. Сөйтіп, олар шегініп, жорыққа қайта дайындалады. Осыдан кейін Пір Мұхаммед әскері Тәуекел әскерінің артынан қуып келеді. Екі жақ әскері ашық далада Ұзын сақал деген жерде қайта соғысады. (Ескендір Мунши бойынша Ұзын сақалда, «Зийа ал-кулуб» дерегі бойынша Сар-и Пулда, «Мусаххир ал-биладта» және «Бахр ал-асрар» бойынша Үш-қарада болды.) Пір Мұхамметке көмекке Баки сұлтан келеді. Бір айдай күрестен кейін, көп сұлтандар мен ерлер қаза табады. Осы күресте Тәуекел хан да қатты жараланып, Ташкентке оралады. Сөйтіп, осы жерде Қазақ ханы көз жұмады.

Осы қысқа мерзімде Тәуекел хан Түркістан, Ташкент, Ферғананы өз иелігіне қосты. Оның Орта Азияға жорығы алдын-ала жоспарланған және де көп жылдар бойы дайындалған, нақты мақсаттарға жұмылдырылған күрес еді. Тәуекел хан Шайбанилық иелікті қосқанда ғана Қазақ хандығына байланысты шаруашылық-экономикалық, саяси-әлеуметтік оқшаулануды жоя алатынын түсінді.

Тарихшы М.Х. Әбусейтованың айтуынша Тәуекел хан өзінің басты мақсаты – Мауреннахрды қазақтардың қол астына кіргізе алған жоқ. Бірақта Түркістан, Ташкент, Ферғана белгілі бір кезеңдерге дейін қазақ жерлерінің құрамына кірді. Ал бұл өз кезегінде қазақ және ортазиялық хандарының арасында Нақшбанди орденінің сопы шейхтерінің ықпалымен жасалынған бейбіт бітіммен нығайтылды. Қазақ хандарының Түркістанды билеуіне нақшбанди шейхтары өздерінің рұқсаты мен оң батасын берді.

Шайбанилық Абдолла хан мен Абдалл Момын билікке басқа шайбанилықтар келіп қояды деп, бәсекелес, қауіпті адамдар ретінде оларды өлтіртті. Сөйтіп, шайбанилықтардан жалғыз ғана Абдолла ханның ағасы Пір Мұхаммед қана қалды. Осыдан кейін Шайбани әулеті өмір сүруін тоқтатады. Өйткені, Абдалл Момынның өлімінен кейін Бұхара тағына Шайбан әулетінің мұрагер қызы мен Джаннан туылған Баки Мұхаммед келіп, Аштарханилық әулеттің билігі орнайды. XVII ғасырлардағы оқиғалар жаңа бір тарихи кезеңнің басталуымен сипатталады.

Қорытынды

Қорыта келгенде, Әбілхайыр хан мен Ұрыс ханның ұрпақтары XVI ғ. соңында мәреге әр түрлі дәрежеде жетті. Мауреннахрды билеп-төстеген Шайбанилық әулеттің дәуірлеуі аяқталды, ал қазақтарды бастаған Тәуекел хан өзінің жеңісімен көздеген мақсатына жетті. Осылайша, Қазақ хандығы бір ғасыр бойы Түркістан аймағы үшін күресті, ол күрестің босқа кетпегендігін тарихтың өзі дәлелдеп берді.

Тарихи деректерден атақты Тәуекел хан өз халқының қамын ойлаған билеуші, шебер дипломат, көреген саясаткер және талантты қолбасшы болғанын көреміз.

Міне, XVI ғ. Қазақ хандарының жүргізген саясаты тарихта өз таңбасын қалдырды. Ал талай-талай қиян-кескі жағдайларды басынан өткеріп келе жатқан Қазақ хандығы бұл кезеңнің қиындықтарына да төтеп беріп, өз тәуелсіздігін сақтап қалып, өміршең Ұлы қазақ мемлекеті екенін тарихта тағы бір дәлелдеді.

Әдебиеттер

- Вельяминов-Зернов В.В. Исследование о Касимовских царях и царевичах // Труды Восточного Отделения Императорского Археологического Общества. – Санкт-Петербург, 1864. ч. 2.
- Материалы по истории казахских ханств XV-XVIII веков. /Извлечения из персидских и тюркских сочинений/. Составители: С.К. Ибрагимов, Н.Н. Мингулов, К.А. Пищулина, В.П. Юдин. – Алма-Ата: Наука, 1969. – 353 б.
- Абусейтова М.Х. Казахстан и Центральная Азия в XV-XVII вв. – Алматы, 1998. – 97 с.
- Қадырғали Жалайыр. Шежірелер жинағы. (Шағатай-қазақ тілінен аударып, алғы сөзін жазғандар Н.Мингулов, Б.Көмеков, С.Өтениязов). – Алматы, 1997. – 121 б.
- История Казахстана: народы и культуры. - Алматы, 2000. – 147 с.
- Ерофеева И.В. Казахские ханы: личности, традиции и преемственность власти // История Казахстана: Народы и культуры. – Алматы: Дайк-Пресс, 2000. – 145 с.
- Султанов Т.И. Поднятые на белой кошме. Потомки Чингиз-хана. – Алматы, 2001. – 188 с.
- Миллер А. Международное положение Казахстана во второй половине XVI в. // Исторический журнал. – 1942. - Кн. 8. – 52 с.
- Абусейтова М.Х. Казахское ханство во второй половине XVI века. – Алма-Ата: Наука, 1985. – 104 с.
- Казахско-русские отношения в XVI-XVIII вв. - Алма-Ата, 1961. – С. 3-4.
- Атыгаев Н.А. Взаимоотношение Казахского ханства и Сефевидского государства в XVI в. // Вестник Каз НУ. - Серия востоковедений. – 2002. №2. – С.18-20.

Абусейтова М.Х. Из истории внешнеполитических связей казахского ханства с соседними государствами во второй половине XVI в. // Казахстан, Средняя и Центральная Азия в XVI-XVIII вв. – Алма-Ата: Наука, 1983. – 170 с.

Абусейтова М.Х. Из истории казахско-среднеазиатских отношений: события 1598-1599 годов // Казахстан в эпоху феодализма. – Алма-Ата: Наука, 1981. – С.124-141

References

Velyaminov-Zernov V.V. Issledovanie o Kasimovskikh tsaryah i tsarevichah // Trudy Vostochnogo Otdeleniya Imperatorskogo Arheologicheskogo Obschestva. – Sank-Peterburg, 1864. - ch. 2.

Materialy po istorii kazahskikh hanstv XV-XVIII vekov. /Izvlacheniya iz persidskikh i tyurkskikh sochineniy/. Sostaviteli: S.K. Ibragimov, N.N. Mingulov, K.A. Pischulina, V.P. YUdin. – Alma-Ata: Nauka, 1969. – 353 b.

Abuseitova M.H. Kazakhstan i Tsentralnaya Aziya v XV-XVII vv. - Almaty, 1998. – 97 s.

Қадыргали Жалғайыр. Шежірелер жинағы. (Shagatay-qazaq tilinen audaryp, algyi sezin jazgandar N.Mingulov, B.Komekov, S.Uteniyazov). – Almaty, 1997. – 121 b.

Istoriya Kazahstana: narody i kulturyi. - Almaty, 2000. – 147 s.

Erofeeva I.V. Kazahskie hanyi: lichnosti, traditsii i preemstvennost vlasti.//Istoriya Kazahstana: Norody i kulturyi. – Almaty: Dayk-Press, 2000. – 145 s.

Sultanov T.I. Podnyatie na beloy koshme. Potomki CHingiz-hana. – Almaty, 2001. – 188 s.

Miller A. Mejdunarodnoe polojenie Kazahstana vo vtoroy polovine XVI v.// Istoricheskiy jurnal. – 1942. - Kn. 8. – 52 s.

Abuseitova M.H. Kazahskoe hanstvo vo vtoroy polovine XVI veka. – Alma-Ata: Nauka, 1985. – 104 s.

Kazahsko-russkie otnoshenie v XVI-XVIII vv. - Alma-Ata, 1961. – 3-4 s.

Atygaev N.A. Vzaimootnoshenie Kazahskogo hanstva i Sefevidskogo gosudarstva v XVI v.// Vestnik Kaz NU. - Seriya vostokovedeniy. – 2002. - №2. – 18-20 s.

Abuseitova M.H. Iz istorii vneshnepoliticheskikh svyazey kazahskogo hanstva s sosednimi gosudarstvami vo vtoroy polovine XVI v.// Kazakhstan, Srednyaya i Tsentralnaya Aziya v XVI-XVIII vv. – Alma-Ata: Nauka, 1983. – 170 s.

Abuseitova M.H. Iz istorii kazahsko-sredneaziatskikh otnosheniy: sobyitiya 1598-1599 godov // Kazakhstan v epohu feodalizma. - Alma-Ata: Nauka, 1981. – 124-141 s.

МАЗМҰНЫ

Алиакбарова А.П., Дүкенбаева З.О.	
ТҮРКИЯДАҒЫ ҚАЗАҚ ДИАСПОРАСЫНЫҢ ТАРИХЫ.....	5
Губайдуллина М.Ш., Лю Ци, Суйналиев А.А.	
ҚАЗАҚСТАН – РЕСЕЙ ЖӘНЕ ЕУАЗИЯЛЫҚ ДИПЛОМАТИЯ ҚАТЫНАСТАРЫ.....	11
Жақсылықов А.Ж., Мәжен Е., Жамашев А.	
БҰХАР ЖЫРАУДЫҢ ПОЭЗИЯСЫНДАҒЫ ДІНИ САРЫН.....	20
Жансентова М.М.	
АСЫЛБЕК СЕЙІТОВ ҚУҒЫН-СҮРГІН ҚҰРБАНЫ.....	29
Жанұзақ Р.Ж.	
МЕМЛЕКЕТТІК ДУМАҒА САЙЛАНҒАН ҚАЗАҚ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ҚЫЗМЕТІНДЕГІ НЕГІЗГІ МӘСЕЛЕЛЕР (1906-1907).....	34
Жораева Г.Т.	
ҰЛТ ИНТЕЛЛИГЕНЦИЯСЫНЫҢ ҚУҒЫНДАЛУ ТАРИХЫ (XX ҒАСЫРДЫҢ 20 ЖЫЛДЫҢ СОҢЫ-30 ЖЫЛДЫҢ БАСЫ).....	40
Жуманова А.З.	
1940 - 1980 ЖЖ. БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ТІЛДІК РЕФОРМА ЖӘНЕ ОНЫҢ ЖҮЗЕГЕ АСУЫ.....	46
Жүрсінбаев Б.А.	
ТҮРКИСТАНДАҒЫ ҰЛТТЫҚ ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ ҰЙЫМДАРДЫҢ КЕҢЕСТІК БИЛІКТІҢ ОРНАУЫНА БАЙЛАНЫСТЫ ҰСТАНЫМДАРЫ.....	61
Икрам Н.Ә.	
ҰЗЫНАҒАШ ШАЙҚАСЫНЫҢ СЕБЕПТЕРІ МЕН НӘТИЖЕСІ.....	73
Исова Л., Стыбаев Б.	
ҚАЗІРГІ КЕЗЕҢДЕГІ ҚАЗАҚСТАН-МАЖАР ҚАТЫНАСТАРЫНЫҢ АХУАЛЫ МЕН ДАМУ КЕЛЕШЕГІ.....	79
Каттабекова Н.Қ.	
КӨНЕ ТҮРІКТЕРДЕГІ ТӘҢІРШІЛДІК.....	87
Күркеев Е.М.	
ЭТНИКАЛЫҚ ЖӘНЕ ҰЛТТЫҚ СӘЙКЕСТІКТІҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	94
Кыйзатова С.М.	
ҚАЗАҚ ЖАСТАРЫНЫҢ ҰЛТАРАЛЫҚ НЕКЕЛЕРІ ЖӘНЕ ОНЫҢ ДАМУ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ.....	99
Қабдолдина К.Қ.	
КЕҢЕСТІК ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ҚАЗАҚ ӘЙЕЛДЕРІНІҢ ТЕНДІК МӘСЕЛЕСІ.....	106
Қалиолла А., Шарыпқазы Н.	
ҚЫТАЙ «СҮЙЕК ЖАЗУЫНЫҢ» ТАБЫЛУЫ МЕН ҒЫЛЫМИ АЙНАЛЫМҒА ЕНУІ.....	113
Қасабекова Е.Қ.	
ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ДІНДАРЛЫҚ ДӘСТҮРЛЕРІНЕ ШОЛУ.....	121
Қозыбақова Ф.А., Бекмаш Ә.С.	
РАЙЫМБЕК БАТЫР ЖӘНЕ ОНЫҢ КЕСЕНЕСІНІҢ САЛЫНУ ТАРИХЫНАН.....	129
Қоңырбаев Н.Ө.	
ХІХ ҒАСЫРДЫҢ АЯҒЫНДАҒЫ ОМБЫ УЕЗІ ҚАЗАҚТАРЫНЫҢ КӘСІПШІЛІГІ.....	137
Қуанбай О.Б.	
ҚАЗАҚ - ЖАПОН ТІЛДЕРІНІҢ ТАРИХИ ТАМЫРЛАСТЫҒЫ.....	144
Лебаев Ф.Р.	
СЕМЕЙ ІШКІ ОКРУГЫНЫҢ ҚҰРЫЛУЫ: ТАРИХНАМАЛЫҚ АСПЕКТ.....	166
Маулит Б., Шарыпқазы Н.	
ҚЫТАЙ ИМИДЖІНІҢ ҚАЛЫПТАСУ ФАКТОРЫ.....	174
Мырзабеков М.С., Мырзабекова Р.С.	
ДЖ. У. БУШ ТҰСЫНДАҒЫ АҚШ СЫРТҚЫ САЯСАТЫНЫҢ БАСТЫ ҰСТАНЫМДАРЫ.....	186
Нұрсұлтанова Л.Н., Аубакирова Д.Н.	
ҚАЗАҚСТАН-ЕУРОПАЛЫҚ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ЖОБАЛАР.....	197
Омарова Г.Ә., Мурзаходжаев Қ.М.	
ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫНЫҢ ЭТНО-ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ ДАМУЫ (1999-2018 ЖЖ.).....	207
Сандыбаева А.Д.	
ТҮРКИСТАН ҚАЛАСЫНДАҒЫ ХІХ ҒАСЫРДЫҢ СОҢЫ МЕН XX ҒАСЫРДЫҢ БАС КЕЗІНДЕГІ ӘЛЕУМЕТТІК-САЯСИ ҮДЕРІСТЕР.....	215

Сәтенова М.Р., Шалабаева А.Б.	
ҰЛЫ ЖҮЗ ҚАЗАҚТАРЫНЫҢ РЕСЕЙ БОДАНДЫҒЫН ҚАБЫЛДАУ ТАРИХЫНАН.....	222
Сәкен С.И.	
НОҒАЙЛЫ ДӘУІРІ ЖӘНЕ ҚАЗАҚ ЭПОСЫ.....	232
Смағұлов Б.	
XVIII –XX ҒАСЫРЛАРДА ҚАЗАҚТАРДЫҢ ЭТНИКАЛЫҚ ҚҰРАМЫНДАҒЫ «ҚОЖА» ГЕНЕАЛОГИЯЛЫҚ ТОБЫ.....	243
Танатарова Ж.Т., Маратова С.А.	
ҚАЗАҚСТАН МЕН ТҮРКИЯ АРАСЫНДАҒЫ ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ ЖӘНЕ МӘДЕНИ-ТАРИХИ ҚАТЫНАСТАР (ТӘУЕЛСІЗДІК ЖЫЛДАРЫ).....	259
Тасилова Н.А.	
ТӘУЕКЕЛ ХАННЫҢ ҚАЗАҚ МЕМЛЕКЕТТІЛІГІН НЫҒАЙТУДАҒЫ РӨЛІ МЕН СЫРТҚЫ САЯСАТТАҒЫ ҰСТАНЫМЫ.....	263
Токбергенова З.С.	
ТҮРКІСТАН ӨЛКЕСІНДЕГІ ЖӘДИДШІЛДІК ҚОЗҒАЛЫСТЫҢ ҚЫЗМЕТІ.....	271
Токболат С.Т.	
ТҮРКІСТАН ӨЛКЕСІНДЕГІ ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ ҰЙЫМДАРДЫҢ БОЛЬШЕВИКТЕРМЕН ҚАТЫНАСЫ.....	284
Уалтаева А.С., Отар А.С.	
Ғ.Н. БӨКЕЙХАНОВ ҚОҒАМ ЖӘНЕ МЕМЛЕКЕТ ҚАЙРАТКЕРІ.....	296
Уразмагамбетов Н.Н.	
ШЕТЕЛ ҒАЛЫМДАРЫ ЕҢБЕКТЕРІНДЕГІ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ АШАРШЫЛЫҚ МӘСЕЛЕСІНІҢ ЗЕРТТЕЛУІ...301	
Хакім А.Е.	
ТАРИХ-И РАШИДИ ШЫҒАРМАСЫНДАҒЫ МОҒОЛСТАНҒА ҚАТЫСТЫ ЖЕР-СУ АТТАРЫ.....	307
Шакенов С.Т., Ерғабылов А.Е., Рысбек Б.	
ҚАЛБА-НАРЫМ ӨҢІРІНДЕГІ ЕЖЕЛГІ МЕТАЛЛУРГИЯ, ТАУ- КЕН ІСІНІҢ ЗЕРТТЕЛУ ТАРИХЫНДАҒЫ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕР.....	317
Шалдарбекова А.	
ТҮРКІ ӨРКЕНИЕТІНІҢ ХРОНОЛОГИЯСЫ МӘСЕЛЕСІ БОЙЫНША.....	323
Шалдарбекова А.Б.	
ҚАЗАҚСТАНДА РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ҰЛТТЫҚ САНА СЕЗІМНІҢ ҚАЗІРГІ КЕЗДЕГІ ЖАҒДАЙЫ ТУРАЛЫ: ТАРИХИ КӨЗҚАРАС.....	328
Шарапова Қ.	
МҰСТАФА ШОҚАЙ ЕҢБЕКТЕРІНДЕГІ ТӘУЕЛСІЗДІК ИДЕЯСЫ.....	333
Шоинжанова М.Т., Уалтаева А.С.	
ҚАЗАҚ-ҮНДІ ӘДЕБИЕТІНДЕГІ ҰЛТТЫҚ ХАРАКТЕРІ (САЛЫСТЫРМАЛЫ СИПАТЫ).....	338
Эрейли А.Б., Мақашева К., Шалкеева З.	
ИСЛАМ ЫНТАМАҚТАСТЫҚ ҰЙЫМЫНЫҢ ДАУ- ЖАНЖАЛДАРДЫ РЕТТЕУДЕГІ ӨЛЕУЕТІ.....	345

СОДЕРЖАНИЕ

Алиакбарова А.П., Дукенбаева З.О. ИСТОРИЯ КАЗАХСКОЙ ДИАСПОРЫ В ТУРЦИИ.....	5
Губайдуллина М.Ш., Лю Ци, Суйналиев А.А. ОТНОШЕНИЯ КАЗАХСТАН – РОССИЯ И ЕВРАЗИЙСКАЯ ДИПЛОМАТИЯ.....	11
Жаксылыков А.Ж., Мажен Е., Жамашев А. РЕЛИГИОЗНЫЕ МОТИВЫ В ПОЭЗИИ БУХАР ЖЫРАУ	20
Жансеитова М.М. ЖЕРТВА РЕПРЕССИЙ АСЫЛБЕК СЕЙТОВ.....	29
Жанұзақ Р.Ж. ОСНОВНЫЕ ВОПРОСЫ В РАБОТЕ ДЕПУТАТОВ-КАЗАХОВ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ДУМЫ (1906-1907).....	34
Жораева Г.Т. ИСТОРИЯ РЕПРЕССИЙ КАЗАХСКОЙ ИНТЕЛЛИГЕНЦИИ (КОНЕЦ 20-Х-НАЧАЛО 30-Х ГГ. XX ВЕКА).....	40
Жуманова А.З. ЯЗЫКОВАЯ РЕФОРМА В СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ И ЕЕ РЕАЛИЗАЦИЯ В 1940-1980-х гг.....	46
Джурсунбаев Б.А. ПОЗИЦИИ НАЦИОНАЛЬНЫХ ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИХ ОРГАНИЗАЦИЙ ТУРКЕСТАНА В СВЯЗИ С СТАНОВЛЕНИЕМ СОВЕТСКОЙ ВЛАСТИ.....	61
Икрам Н.А. ПРИЧИНЫ И ПОСЛЕДСТВИЯ УЗУНАГАЧСКОЙ БИТВЫ.....	73
Исова Л., Стыбаев Б. СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНСКО-ВЕНГЕРСКИХ ОТНОШЕНИЙ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ.....	79
Каттабекова Н.К. ТЕНГИРИАНСТВО У ДРЕВНИХ ТЮРКОВ.....	87
Куркеев Е.М. НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ЭТНИЧЕСКОЙ И НАЦИОНАЛЬНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ.....	94
Кыйзатова С.М. МЕЖНАЦИОНАЛЬНЫЕ БРАКИ КАЗАХСКОЙ МОЛОДЕЖИ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ.....	99
Кабдолдина К.К. ПРОБЛЕМА РАВЕНСТВА КАЗАХСКИХ ЖЕНЩИН В СОВЕТСКОМ КАЗАХСТАНЕ.....	106
Қалиолла А., Шарыпқазы Н. ОТКРЫТИЕ КИТАЙСКИХ «ПИСЕМ НА КОСТЯХ» И ИХ ВВЕДЕНИЕ В НАУЧНЫЙ ОБОРОТ	113
Касабекова Е.К. ОБОЗР РЕЛИГИОЗНЫХ ТРАДИЦИЙ КАЗАХСКОГО НАРОДА.....	121
Қозыбақова Ф.А., Бекмаш Ә.С. ИЗ ИСТОРИИ БАТЫРА РАЙЫМБЕКА И ЕГО МАВЗОЛЕЯ.....	129
Конырбаев Н.О. РЕМЕСЛА У КАЗАХОВ ОМСКОГО УЕЗДА КОНЦА XIX ВЕКА.....	137
Қуанбай О.Б. ИСТОРИЧЕСКАЯ ОДНОКОРЕНЕННОСТЬ КАЗАХСКОГО И ЯПОНСКОГО ЯЗЫКОВ.....	144
Лебаев Ф.Р. ФОРМИРОВАНИЕ СЕМИПАЛАТИНСКОГО ВНУТРЕННЕГО ОКРУГА: ИСТОРИОГРАФИЧЕСКИЙ АСПЕКТ.....	166
Маулит Б., Шарыпқазы Н. ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ ИМИЖДА КИТАЯ.....	174
Мырзабеков М.С., Мырзабекова Р.С. ОСНОВНЫЕ ПРИНЦИПЫ ВНЕШНЕЙ ПОЛИТИКИ США ПРИ ДЖ. У. БУШЕ.....	186
Нурсултанова Л.Н., Аубакирова Д.Н. КАЗАХСТАНСКО-ЕВРОПЕЙСКИЕ ИНВЕСТИЦИОННЫЕ ПРОЕКТЫ.....	197
Омарова Г.А., Мурзаходжаев К.М. ЭТНО-ДЕМОГРАФИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ НАСЕЛЕНИЯ КАЗАХСТАНА (1999-2018 ГГ.).....	207
Сандыбаева А.Д. СОЦИАЛЬНО-ПОЛИТИЧЕСКИЕ ПРОЦЕССЫ В ГОРОДЕ ТУРКЕСТАНЕ В КОНЦЕ XIX - НАЧАЛО XX ВВ.....	215

Сатенова М.Р., Шалабаева А.Б. ИЗ ИСТОРИИ ПРИНЯТИЯ РОССИЙСКОГО ПОДДАНСТВА КАЗАХАМИ СТАРШЕГО ЖУЗА.....	222
Сакен С.И. НОГАЙСКАЯ ЭПОХА И КАЗАХСКИЙ ЭПОС.....	232
Смагулов Б.К. ГЕНЕАЛОГИЧЕСКАЯ ГРУППА «ҚОЖА» В ЭТНИЧЕСКОМ СОСТАВЕ КАЗАХОВ В XVIII–XX В.....	243
Танатарова Ж.Т., Маратова С.А. ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИЕ И КУЛЬТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИЕ ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ КАЗАХСТАНОМ И ТУРЦИЕЙ (В ГОДЫ НЕЗАВИСИМОСТИ).....	259
Тасилова Н.А. РОЛЬ ТАУЕКЕЛ ХАНА В УКРЕПЛЕНИИ КАЗАХСКОЙ ГОСУДАРСТВЕННОСТИ И ЕГО ВНЕШНЯЯ ПОЛИТИКА.....	263
Токбергенова З.С. ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ДЖАДИДСКОГО ДВИЖЕНИЯ ТУРКЕСТАНСКОГО КРАЯ.....	271
Токболат С.Т. ОТНОШЕНИЯ ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИХ ОРГАНИЗАЦИЙ В ТУРКЕСТАНСКОГО КРАЯ С БОЛЬШЕВИКАМИ.....	284
Уалтаева А.С., Отар А.С. Г.Н. БУКЕЙХАНОВ – ОБЩЕСТВЕННЫЙ И ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ДЕЯТЕЛЬ.....	296
Уразмагамбетов Н.Н. ИЗУЧЕНИЕ ПРОБЛЕМЫ ГОЛОДА В КАЗАХСТАНЕ В ТРУДАХ ЗАРУБЕЖНЫХ УЧЕНЫХ.....	301
Хаким А.Е. ТОПОНИМЫ МОГУЛИСТАНА В «ТАРИХ-И РАШИДИ».....	307
Шакенов С.Т., Ергабылов А.Е., Рысбек Б. НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ИСТОРИИ ИЗУЧЕНИЯ ДРЕВНЕЙ МЕТАЛЛУРГИИ НА ТЕРРИТОРИИ КАЛБА-НАРЫМСКИХ ПРЕДГОРИЙ.....	317
Шалдарбекова А. К ВОПРОСУ О ХРОНОЛОГИИ ТЮРКСКОЙ ЦИВИЛИЗАЦИИ.....	323
Шалдарбекова А.Б. ОСОВРЕМЕННОМ СОСТОЯНИИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН: ИСТОРИЧЕСКИЙ АСПЕКТ.....	328
Шарапова К. ИДЕЯ НЕЗАВИСИМОСТИ В ТРУДАХ МУСТАФЫ ШОКАЯ.....	333
Шоинжанова М.Т., Уалтаева А.С. НАЦИОНАЛЬНЫЙ ХАРАКТЕР В КАЗАХСКО-ИНДИЙСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ (СОПОСТАВИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ).....	338
Эрейли А.Б., Макашева К., Шалкеева З. ПОТЕНЦИАЛ ОРГАНИЗАЦИЙ ИСЛАМСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА В УРЕГУЛИРОВАНИИ КОНФЛИКТОВ.....	345

CONTENTS

Aliakbarova A., Dukenbaeva Z. HISTORY OF KAZAKH DIASPORA IN TURKEY.....	5
Gubaidullina M.S., Lu Qui, Suinaliyev A.A. KAZAKHSTAN –RUSSIA RELATIONS AND EURASIAN DIPLOMACY.....	11
Zhaksylykov A., Mazhen E., Zhamashev A. RELIGIOUS MOTIVES IN THE POETRY OF THE BUKHAR ZHYRAU.....	20
Zhanseitova M.M. THE VICTIM OF REPRESSION ASYLBEK SEITOV.....	29
Zhanuzak R.Zh. MAJOR ISSUES IN THE WORK OF KAZAKH DEPUTIES OF THE STATE DUMA (1906-1907).....	34
Zhorayeva G.T. HISTORY OF THE NATIONAL INTELLIGENTSI APERSECUTION.....	40
Zhumanova A. LANGUAGE REFORM IN THE EDUCATION SYSTEM AND ITS IMPLEMENTATION IN 1940-1980s.....	46
Dzhursunbaev B.A. POSITIONS OF NATIONAL SOCIAL AND POLITICAL ORGANIZATIONS OF TURKESTAN IN CONNECTION WITH THE FORMATION OF SOVIET POWER.....	61
Ikram N.A. REASONS AND CONSEQUENCES OR THE UZUNAGACH.....	73
Issova L., Stybayev B. THE STATE AND PROSPECTS OF THE KAZAKH-HUNGARIAN RELATIONS DEVELOPMENT AT THE PRESENT STAGE.....	79
Kattabekova N.K. TENGRI OF THE ANCIENT TURKS.....	87
Kurkeyev E.M. SOME QUESTIONS OF ETHNIC AND NATIONAL IDENTITY.....	94
Kyzatova S.M. INTER-ETNIC MARRIAGES OF THE KAZAKH YOUTH AND THE DEVELOPMENT TRENDS.....	99
Kabdoldina K.K. THE PROBLEM OF EQUALITY OF KAZAKH WOMEN IN SOVIET KAZAKHSTAN.....	106
Kaliolla A., Sharypkazy N. DISCOVERY OF THE CHINESE “LETTERS ON THE BONES” AND THEIR INTRODUCTION INTO SCIENTIFIC CIRCULATION.....	113
Kassabekova E. OVERVIEW OF THE RELIGIOUS TRADITIONS OF THE KAZAKH PEOPLE.....	121
Kozybakova F.A., Bekmash A.S. FROM THE HISTORY OF RAYIMBEK BATYR AND HIS MAUSOLEUM.....	129
Konyrbayev N. SANDCRAFTS OF THE KAZAKHS OF THE OMSK DISTRICT IN THE END OF THE 19th CENTURY.....	137
Kuanbay O. HISTORICAL SINGLE ROOTEDNESS OF KAZAKH AND JAPANESE LANGUAGES.....	144
Lebayev F.R. FORMATION OF THE SEMEY INTERNAL DISTRICT: HISTORIOGRAPHICAL ASPECT.....	166
Maulit B., Sharypkazy N. THE FORMATION FACTOR OF IMAGE OF CHINA.....	174
Myrzabekov M.S., Myrzabekova R.S. BASIC PRINCIPLES OF USA FOREIGN POLICY UNDER G.W.BUSH.....	186
Nursultanova L.N., Aubakirova D.N. KAZAKHSTAN-EUROPEAN INVESTMENT PROJECTS.....	197
Omarova G.A., Murzakhodzhayev K.M. ETHNIC-DEMOGRAPHICAL DEVELOPMENT OF THE POPULATION OF KAZAKHSTAN (1999-2018).....	207
Sandybaeva A.D. SOCIO-POLITICAL PROCESSES IN THE CITY OF TURKESTAN (LATE XIX - EARLY XX CENTURIES).....	215

Satenova M.R., Shalabaeva A.B. FROM THE HISTORY OF THE ACCEPTANCE OF RUSSIAN GOVERNMENT BY THE KAZAKHS OF THE SENIOR ZHUZ.....	222
Saken S.I. NOGAI ERA AND KAZAKH EPIC.....	232
Smagulov B. THE GENEALOGICAL GROUP “QOJA” IN THE ETHNIC COMPOSITION OF THE KAZAKHS IN THE XVIII – XX CENTURIES.....	243
Tanatarova Zh., Maratova S. PUBLICLY POLITICAL AND CULTURAL-HISTORICAL CONNECTIONS BETWEEN KAZAKHSTAN AND TURKEY (INDEPENDENCE YEARS).....	259
Tasilova N.A. THE ROLE OF KHAN'S TOWEKEL IN STRENGTHENING OF KAZAKH STATEHOOD AND ITS FOREIGN POLICY.....	263
Tokbergenova Z.S. THE ACTIVITIES OF JADIDISM MOVEMENT IN TURKESTAN REGION.....	271
Tokbolat S.T. RELATIONS OF POLITICAL ORGANIZATIONS IN THE TURKESTAN REGION WITH THE BOLSHEVIKS.....	284
Ualtaeva A.S., Otar A.N. G.N. BUKEIKHANOV – PUBLICFIGURE AND STATESMAN.....	296
Urazmagambetov N.N. STUDYING THE KAZAKHSTAN’S FAMINE ISSUE IN THE WRITINGS OF FOREIGN SCHOLARS.....	301
Khakim A. TOPONYMS OF MOGHULISTAN IN «TARIKH-I RASHIDI».....	307
Shakenov S.T., Ergabylov A.E., Rysbek B. SOME ISSUES IN STUDYING THE HISTORY OF ANCIENT METALLURGY IN THE TERRITORY OF THE KALBA-NARYM FOOTHILLS.....	317
Shaldarbekova A. TO THE QUESTION OF THE CHRONOLOGY OF THE TURKIC CIVILIZATION.....	323
Shaldarbekova A. ON THE CURRENT STATE OF NATIONAL IDENTITY IN KAZAKHSTAN: HISTORICAL ASPECT.....	328
Sharapova K. THE IDEA OF INDEPENDENCE IN THE WRITINGS OF MUSTAFA SHOKAY.....	333
Shoinzhanova M.T., Ualtayeva A.S. NATIONAL CHARACTER IN KAZAKH AND INDIAN LITERATURE (COMPARATIVE ANALYSIS).....	338
Ereyli A.B., Makasheva K., Shalkeyeva Z. POTENTIALS OF THE ORGANIZATION OF THE ISLAMIC COOPERATION (OIC) TO CONFLICT RESOLUTION.....	345

EDU.E-HISTORY.KZ

электрондық ғылыми журналы 2019. 2(18)

Бас редактор:
Қабылдинов З.Е.

Компьютерде беттеген:
Зикирбаева В.С.

Жарияланған күні: 30.06.2019.
Пішімі 70х100/16. Баспа табағы 26,6.

Құрылтайшысы және баспагері:
Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті
Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты
ШЖҚ РМК

Редакция мен баспаның мекен-жайы:
050010, Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй
ҚР ҒЖБМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты
ШЖҚ РМК Тел.: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru.
Журнал сайты: <https://edu.e-history.kz>

Ш.Ш. Уәлиханов ат. ТжЭИ басылған:
050010 Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй